

Тема 9. Нові форми регіонального розвитку продуктивних сил

1. Спеціальні (вільні)
економічні зони.
2. Спільні підприємства.

1. Спеціальні (вільні) економічні зони

- ***Вільна економічна зона (ВЕЗ)*** — це специфічне регіональне утворення, територія, на якій встановлюють особливий режим господарської діяльності іноземних інвесторів та підприємств з іноземними інвестиціями, а також вітчизняних підприємств і громадян.

- Порядок здійснення господарської діяльності іноземних інвесторів, підприємств з іноземними інвестиціями й умови пільгово-експортно-імпортно-митного, податкового, валютного, банківського, візового, трудового та інших видів регулювання в зоні устанавлюються законодавством України.

- **Метою створення вільних економічних зон** в Україні є залучення інвестицій та сприяння їхньому ефективному використанню, активізація підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів та послуг, прискорення соціально-економічного розвитку регіонів.

- ***В Україні можуть створюватися такі види ВЕЗ:***
  - а) зовнішньоторговельні виробничі;
  - б) науково-технічні;
  - в) туристсько-рекреаційні.

- Створення вільних економічних зон потребує формування відповідної інфраструктури. Зокрема, для зовнішньоторговельних вільних зон потрібна розгорнута мережа транспортних шляхів: морських, залізничних, автомобільних тощо.

- Через це рішення щодо створення таких зон доцільно розглядати у взаємозв'язку з питаннями створення та розвитку міжнародних транспортних коридорів.

2. Спільні підприємства

- Україна прагне розвивати зовнішньоекономічні відносини у всіх напрямках та формах. Однією з таких форм міжнародного співробітництва є спільні підприємства (СП) з участю іноземного капіталу.

Спільне підприємство може створюватись:

а) з участю лише українських партнерів;

б) з участю, окрім українських ще і іноземних партнерів.

- СП як найбільш зріла форма міжнародного співробітництва можуть позитивно впливати на формування нової структури економіки України і процесі ринкової орієнтації та сприяти інтеграції у світову систему господарювання.

- Особливе значення має діяльність СП щодо запозичення передових технологій та досвіду управління, розвитку експортоорієнтованих та імпортозамінних видів продукції, забезпечення виходу вітчизняної продукції на світовий ринок.

- Участь у спільних підприємствах зарубіжного партнера, який, як правило, вже займає позиції на світовому ринку, у ряді випадків дає українській стороні єдину можливість вийти на ринки інших країн та закріпитися там.

- **Метою розвитку СП на території України є:**

1. **Надання підтримки внутрішній економічній реформі шляхом:**

- залучення додаткових матеріальних, фінансових та інших ресурсів;

- більш повного насичення внутрішнього ринку якісними продуктами;

- залучення до української економіки для розширення та модернізації виробництва прогресивних технологій та досвіду управління;

- становлення ринкових, конкурентних відносин;
- одержання наглядного ефекту переваг ринкової економіки.
- 2. Поступова інтеграція господарства країни до структури світової економіки шляхом:
  - поглиблення міжнародної кооперації та спеціалізації виробництва;

- розвитку експортної бази, підвищення ефективності зовнішньо-економічних зв'язків, зміцнення позицій на ринках розвинутих країн;
  - розвитку імпортозаміщуючого виробництва.

- Іноземний партнер при створенні спільного підприємства переслідує свої цілі, серед яких найважливішими є такі:

а) розподіл ризику, особливо при створенні спільного підприємства з виробництва нової продукції, збут якої не гарантований;

б) зниження витрат на створення нових потужностей, собівартості продукції, що виробляється за рахунок низької внутрішньої вартості сировини, матеріалів та робочої сили;

- в) концентрування на відповідальних та технічно складних напрямках за рахунок переміщення найбільш праце- та матеріаломістких виробництв за кордон;
- г) опанування новим ринком та надбання комерційного досвіду роботи на ньому;
- д) підвищення ефективності системи збуту, що досягається за рахунок зниження конкуренції, погодження виробничої та комерційної діяльності.

У результаті наявності такої різноманітності рушійних сил спільного підприємництва у кожного партнера по спільному підприємству можуть бути різноманітні економічні інтереси, що вимагає вироблення певного механізму їх погодження.